

Нюр

7

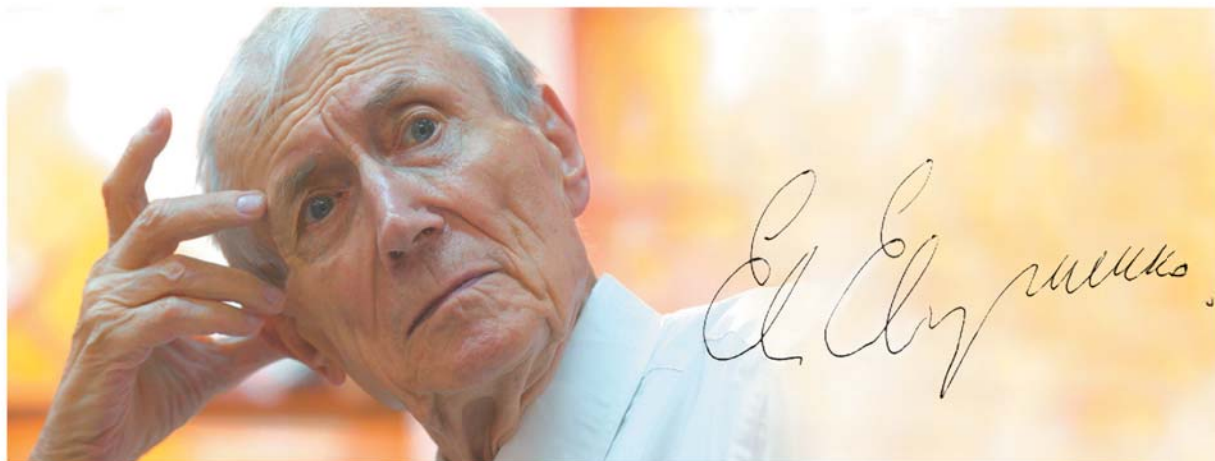
2018

ISSN 0207 - 6543

6+

Бу сиз кѳреген нюрлю кызычыкь **Глашланы Амалияды**. Республикада бардырылгъан фестиваль конкурслада биринчиге чыкыгъанланы санындады. Биз билебиз – Амалияча кызылары болгъан миллет ёлжумсюзю.

Белгиле совпадими-
слово Нюр (скт) с
имекем мот кили
Нюр Маркинаны, аманат
Уккыс с Уверка Уверка,
фиде кетерге с селм палкы.
Уверка Уверка
Уверка Уверка
Уверка Уверка

Дорогие мои, все мушкетеры
мы, слава России, а мы
и слава наша в год Гед
железные и книги. Книга не
может читать, книга с белым дождем
был в-таки велик оружье.

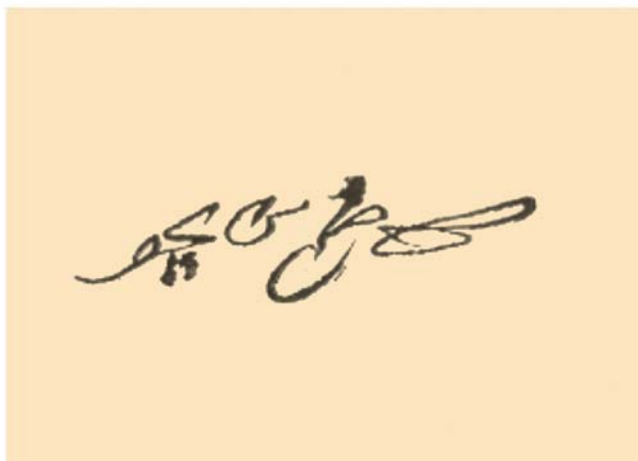
«Нюр» (Маркы) деген мени ёсдюрген Нюра Маркинаны атына кылай келишеди! Уруш кезинде Ясная поляна кыатында Ивер килисаны тейри суратларын кыутхарган ол болганды. Халкы а ол килисага «Нюрню килисасы» деп, алай атаганды.

Багъалы сабийле, бирде аты, бирде уа бизни кыйын тылладан кыутхарычу дунияны акъылы кытаплагы тыйылынды. Кытап керти шуехду, ол бир заманда да сатмайды. Сабийлимизден башлап, дек керти шуехларыгыз кытапла болсунла.

2016 ж.

Сыйлы ата-анала!
Багъалы сабийле!
Хурметли шуехларыбыз!

«Нюр» журналны бююнлюкде жаланда бизни республикада угъай, кеп жерледе таныйдыла. Узакъ Тюркде жашаган таулу сабийчикле да танышхандыла журнал бла. Биз билебиз, бир аз замандан «Нюр» нюрю бла, бар кыарачай-малкыар халкыны сабийлерини жолларын жарытырыкыды. Белгили назмучу Евгений Евтушенко «Нюр» журналны кергенде, сейир этип кыуанганды. «Тауушлукъ журнал!», – деп махтаганды. Мени ёсдюрген «Арина Родионовнамы» аты Нюр эди! «Нюр, а Нюр...» деп, алай селешуочю эдиле анга», – деп, журналыбызны эки номерин биргесине алып, аланы кесини музейине салыргыа сез берген эди.

ХАЛКЪ ИЙНАГЪЫ НАЗМУЧУ КЯЗИМ

Назмучу Кязим ким болгъанын билмеген халкъыбызда адам болмаз. Кязимни аты бир жууукъ адамларыны атыча, алай туурады аланы хар бирине да. Анга хурмет этедиле, Сёзюн багъалы кёредиле, сыйлайдыла, махтайдыла. Анга атап, кырал китапла чыгъарады. Анга атап, адамла эсгермеле саладыла, юйюн, гурбежисин да ол жашагъан замандача тутаргъа кюрешедиле. Аны кьолу бла жазылгъан къагъыт хурттакланы, аны кьолу бла ишленген темир адырланы – тешюн, орагъын, балтасын, салтасын да музейледе сакълайдыла. Кёп жылла озгъандан сора да, кёчгюнчюлюкде тас болгъан къабырын излеп табып, топурагъын келтирип, Туугъан жеринде асырайдыла. Атын

школгъа, китапханагъа, орамгъа, таугъа атайдыла.

Да кимди Бу – Файгъамбармыды неда адамла арасында жашап кетген бир элли Адаммыды? Не ючюн багъалыды Ол аллай бир бизге?..

Ма бу затланы юсюнден «Нюр» журнал окъуучулары бла жыл ушакъ бардырыргъа излейди. Не ючюн десенг, келир жыл Ол адам – Назмучу Кязим туугъанлы ЖЮЗ бла АЛТМЫШ жыл боллукъду.

Аны себепли Кязим хажини юсюнден не аз да айтыры болгъан адамланы ушакъгъа чакъырабыз. Ким не зат айтыргъа сюе эсе да, Аны юсюнден ким не зат биле эсе да, басмаларгъа дейбиз.

Уллу, гитче да ушакъгъа кьошулугъуз!

«НЮР»

Мечиланы Кязимни аты бла къралгъан маданият фонд Бызынгыда кьонакъда

Дуня башында хар Аллах жаратхан затны кесини энчи мурдору болады. Бизни барыбызны да миллетни адамлары этип тургъан да ёз тилибизди, аны айбатлыгъы, ариулугъу. Ана тил деген сагъатда уа хар бирибизни эсибиз ата-анала ауазына кетеди, ол тилди бизни насыплы этип тургъан да. Малкъар литератураны мурдорун салгъан Мечиланы Кязимни аты бла къралгъан маданият фонд да ишин кёп болмай башлагъан эсе да, тил, маданият, адабият айнытыу ишлени бардырады. Бу фонд ыйыкъда эки кюнде ана тилге юренирге суйген сабийлеге эшиклерин ачады, бу кюнде бери хар сабий да келип кьошулургъа эркинди. Андан тышында уа, бироз таматаракъ сабийлеге деп, «Къанатлы жаным» деген адабият клуб ачылгъанды, ары кеслерини фахму усталыкъларын не жаны бла да айнытыргъа, ёсдюрюрге

суйген сабийле келедиле, аны бла да кълмай, Шахар школаны эм республиканы школларында урунган алчы устазланы башламчылыкълары бла методика совет ишлейди, устазла кеслерини ишлерин тилни айнытыу жаны бла бардырадыла. Не жаны бла кърасанг да, бизни баш борчубуз кеси тилибизни айнытыу болгъаны себепли, «Ана тил» деген телеоюн кърар, ары кьатышыргъа излегенлени да бек суйюп сакълайбыз. Аны айтханым: Мёчюланы Кязимни маданият фонду эшикleri жабылып тургъан фонд туююлду, хар келген адамны да суйюп сакълагъан фондду, дунягъа белгили, сыйлы адамланы да бийик этген – аны ёз тилини мурдор ташыны ёзегиди. Биз ёсдюрюп башлагъан терекни бутакъларын жылытырыкъ, сабийле, сиз боллугъугъузгъа ышана, биз сизни ашыгъып сакълайбыз!

Аппайланы Лариса

ЖАЯУ ЖОЛЧУКЪ

Тансыкълап, суююп къарадым,
сабийлигими орамы, –
жаяу жолчукъ!
Сен – тау жолчукъ.

Гитче заманымда чапхан,
мен, чаба барып, нал тапхан
насып жолчукъ,
ташлы жолчукъ.

Анам къара суу келтирген,
атам акъ къозула сюрген
къыланч жолчукъ,
къууанч жолчукъ.

Таландынг жауунда, къарда.
Машалла! Жабылмай къалдынг,
жомакъ жолчукъ,
сен – акъ жолчукъ.

Санга насыплы да келди,
садакъачыны да кёрдюнг,
тау жолчугъум,
танг жолчугъум.

Атны, эшекни да налы
от чакъдыргъанды ташланы,
жолум – сенде,
жырым – сенде!

Жолларымдан бек игиси,
бишген жилекле ийиси –
энтта сенде.
Къал эсимде!

ЁЛМЕЗЛАНЫ Мурадин

ЭКИНЧИ ИНГИР

КЕРЕКСИЗГЕ КЮЛГЕН МАКЪАЧЫКЪЛА

Бир ёзен сууда бир уллу Артхачы жашагъанды. Ол жукъларгъа бек суюген Артхачы эди. Алай макъачыкъларгъа жукъларгъа къоямыдыла дейсе? Аланы гъур-гъурларындан, Жукъу ол тийреге жууукъ да келалмагъанды.

Кёп тёзгенди Артхачы ¹. Алай кюнлени биринде, тёзюмю тауусулуп, былай кычыргъанды:

– Эй, хайырсызла, бу не кыйынлыкъды?! Бир тынсагъыз а, бир уялсагъыз а?! Былай хахай этип турургъа жараймыды?!

– Жюйюсхан Артхачы, бизге бош ачыуланаса, – дегендиле макъачыкълар, – Таш Макъагъа кюлебиз да, тохтаялмайбыз. Ой, ол бир къужур затды, къарачы: гъур-гъур-гъур-гъур!

– Сиз былай кюлюрча аны неси барды? – деп, сейир этгенди Артхачы.

– Несими?! – дегендиле да макъачыкълар, биягъы харх этгендиле. – Юйюн сыртына алып айланган башсызгъа къалай кюлмегин?!

Сора мен Таш Макъаны хата-сындан жукълармай турама, алаймыды?

– Хау, алайды, жюйюсхан Артхачы.

– Алай эсе, мен Таш Макъагъа барайым да, аны бла бир селешей-

¹ Артхачы – рак.

ЖОМАКЪЧЫ ЧОККА АППА

им, – деп, Артхачы Таш Макъагъа баргъанды.

– Таш Макъа, сен юйюнгю сыртынга кётюрюп нек айланаса?! Макъачыкъла санга кюлебиз деп, мени жукъларгъа кьоймайдыла.

– Андан айланама, жюйюсхан Артхачы, – дегенди Таш Макъа, – мен юйюмю кьоюп кетсем, Жанарчыкъ² анга от салып кьоярыкъды. Юйюм кюйсе, мен не этерикме? Ол а биргесине от алып айланады. Майна, кеси да бери учуп келе турады.

– Эй, былай бир келчи! – деп кьычыргъанды Артхачы. – Сен от алып нек айланаса, алайлай Таш Макъаны юйюне от салып кьойсанг?!

– От алып андан айланама, – дегенди Жанарчыкъ, – мени Ургъуйчукъ³ къабаргъа кюрешеди да, мен аны от бла кьоркъутама.

– Алаймыды? – дегенди да, Артхачы Ургъуйчукъну излей кетгенди.

– Сен Жанарчыкъны къабаргъа нек кюрешесе, айтчы бир?! – деп къутургъанды Артхачы, Ургъуйчукъгъа тюбеп.

Ургъуйчукъ Артхачыдан бек кьоркъгъанды да, къачама деп, макъачыкъладан бек ауузлучугъуна тюртюлгенди. Тюртюлгенди да, аны ачы къапханды.

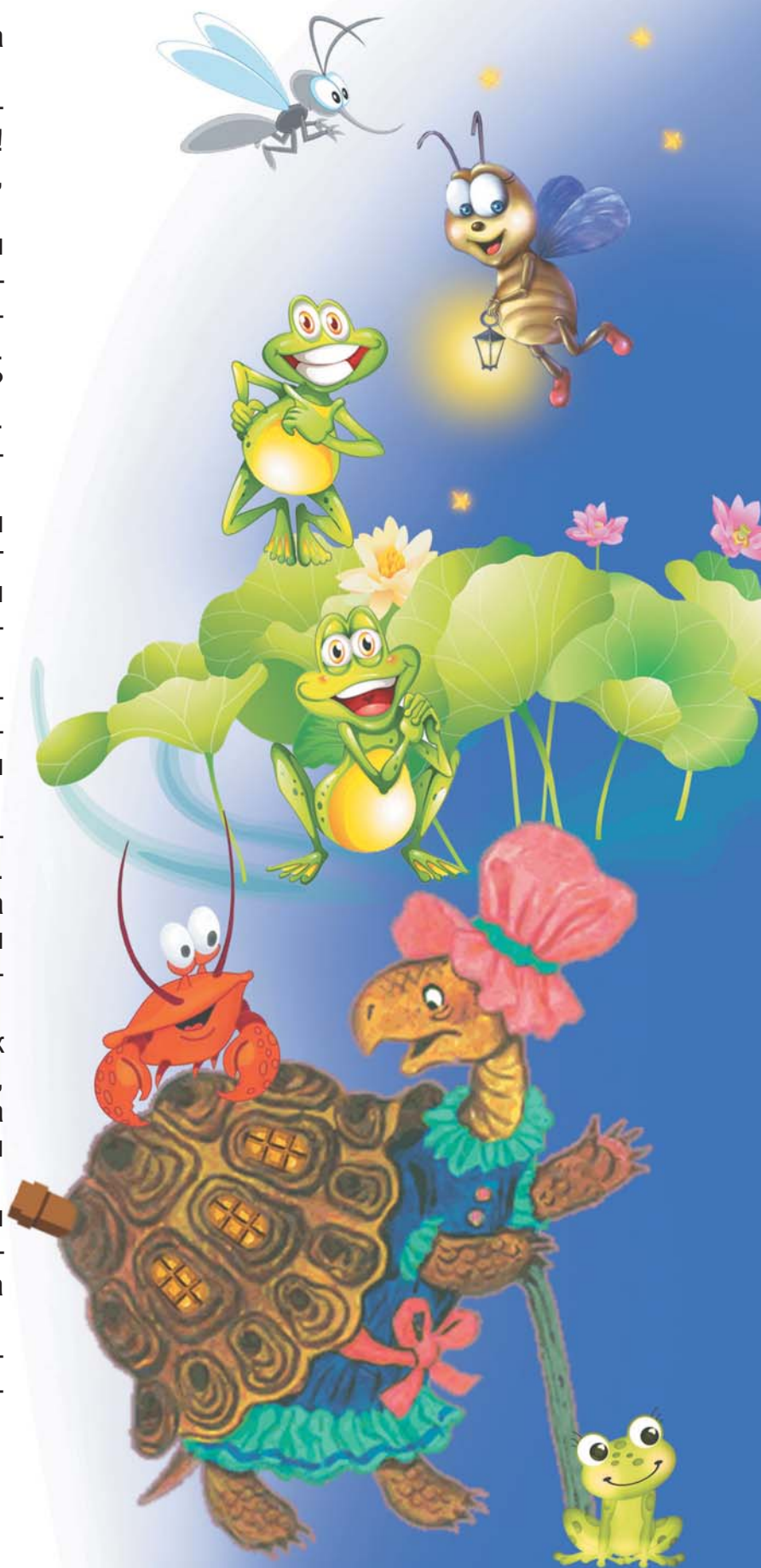
– Гъур-гъур-гъур-гъур! – деп жилягъанды Ауузлу Макъачыкъ. – Ой, къалай ачитды, ой-ой-ой! Манга теркирек дохтур чакъырыгъыз.

Алай керексиз кюлген макъачыкъгъа киши да дохтур чакъырмагъанды.

Тюз этгендиле.

² Жанарчыкъ – светлячок.

³ Ургъуйчукъ – комар.

Абдуллах БЕГИЙ УЛУ

ТЮЕ БЛА ТЮЛКЮНЮ ЖОМАТЪЫ

Сабийле, эртте-эртте, –
Сиз туугъунчу, бир жерде,
Кюн чыкъгъан бир ёзенде,
Гюл чакъгъан бир кезиуде,
Бир Тюе отлай болгъанды.

Ол да ырахат отлай
Тургъанлай, тюзде атлай,
Бир Тюлкю чабып келгенди,
Бир атха минип кеси да,
Къаллайла миннген эсе да
Бу Тюлкю атха да –
Тюеге айтханды, –
«Тю'е» демей кесине да,
«Те'уе» деб а сёлешгенди.
«Тап тюшдю, – деп, – эсима да!»,
Юрюрге уа киришгенди:
– Теуе, неди бу ишинг? – деп, –
Бу къажымай кюрешинг? – деп. –
Нек кютесе былайда? – деп, –
Нек этесе быллайла? – деп, –
Нек киргенсе жериме да?!
Нек битесе эрниме да?!
Бу да, тынгылап туруб а,
Бу да, аз бойнун буруб а:

– Тюлкю, – дейди, – кьой, оздурма,
Жер сенийсе, кьор болурма:
«Тюлкюню жериди» дерча,
Мен да кечгинлик тилерча,
Тапчы аллай бир шагъат! – деп,
Аллайла айтханды.

– Ай, аны уа бусагъат!.. – деп,
Къатылып атха да,
Къууулуп кетгенди да,
Бир чатха жетгенди да,
Бир ачдан ёле тургъан,
Агъачдан келе тургъан,
Бёрюню тапханды,
Бёрюге айтханды:

– Эй, ачдан ёле тургъан,
Агъачдан келе тургъан!
Талада бир кёк теуе,
Кёк теуе да – эт тебе!
Бол да шагъатым мени,
Эт тебе болур сени!

Бу да:

– Тюлкю, жаным! – дер да, –
Не шагъат?! – деп кирпилдер да:
– Ол Теуе кюте тургъан,
Ол къалжа эте тургъан
Жер мениди! – дерсе да,
Шагъатлыкъ этерсе да,
Экибиз да Теуени –
Эт да, жау да тебени,
Тутайыкъ да, ашайыкъ!
– Ай, ханым! – деп, ашыгып,
Къууулгъандыла бери,
Бу Тюе кютген жерге,
Тюлкю дау этген жерге,
Тюлкюню жери да болмай
Тургъанлай, айтханды ол да:
– Тюлкюню жериди, – деп, –
Шагъаты Бёрюме! – деп, –
Нек кютесе былайда?
Нек этесе быллайла?!
Ыстауат малны сюрюп
Ашагъанча!.. – деп, юрюп,

Тишлери да от чагып,
Кёзлери да – къан чабып... –
Кёрчю сен муну, алтакъ,
Тюлкюню жерин малтап!..

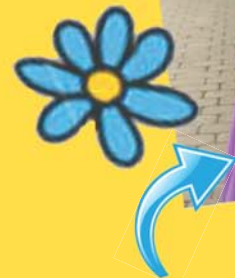
Бу да сейирге къарап,
Бу да быланы марап:
– Тюлкюню жери эсе...
– Тюлкюню жериди, хау!
– Шагъаты Бёрю эсенг?..
– Шагъаты Бёрюме, хау!
– Бу кютюу эсе бу дау...
– Хау!..
– Сиз айтхан болсун, ахшы.
Бу харам затны ашап
Жарамаз, – деди Тюе, –
Жарымаз, – деди, – Тюе.
Билмегенме ансы аны... –
Ауузумда бу хансланы
Кетерсенг а... – дейди ол,
Бёрюден тилейди ол.

Ол да, экили бола,
Ол да, узалып былай,
Кетереме дегенлей,
Бу да бир сермегенлей,
Бойнундан къысып аны,
Суууруп алды жанын.
Тюени уа тишлери
Жетмейми къаллыкъ эди!
– Ай, мурдар къанлы, – деди, –
Болмадымы ишлеринг?!

– Къарагъыз бу бёрюге –
Къутургъанды ёлюрге!
Жалгъан шагъатлыкъ этип,
Жокъ кёре эдим бети! –
Деп, Тюлкю къачып кетди.

Сабийле, андан бери,
Тиймей Тюеге бёрю
(Да ёлген бёрю тийип
Сиз кёргенмисиз, ийи?),
Ол Тюлкю да туберге
Къоркъаракъды Тюеге.
Суймей бир бирни ала,
Ма жашайдыла алай.

Нюрлю сабийчикле

Ахкубекланы Салимачыкъ алаамат кызычыкъды. Аны школда окъугъаны жаланда «бешлегеди». Андан сора да къарт атасы Локияланы Рашидни тепсегени бла, сурат ишлегени бла бек къууандырады. Алыкъа кеси да билмейди уллу болса ким боллугъун. Биз а насыплы бол, Салима, дейбиз!

Бу ариу сабийчикле, эки къарындашчыкъ бла бир эгешчик, **Хасанланы Хасан, Фатима, Сайфуллах** Нальчик шахарда жашайдыла. Бир бирлерине бек сакъушайма дейди. Фатима мен тюлкючюкге ны иги ойнайды. Сайфуллахчыгъа алагъа къууанады.

Кючмезланы Таира сабий садха сойюп барады. Къарт атасы Биттирланы Хамангерий аны доктор боллукъма дегенине бек къууанады. Бирде, къарт атасын олтуртуп санга не дарманла керек болгъанларын жазып берейим да, аптюекге барып алырса дейди. Хамангерий а аны мени дарманым сенсе, балам, деп къубултады.

Бу бетни **Шакъманланы Даулетхан** хазырлагъанды

ИНСТАГРАМНЫ «ЖУЛДУЗЧУГЪУ» АМИНАЧЫКЪ

Танышыгъыз, бу сиз кѳрген къызчыкъ Инстаграмны гитче «жұлдузчугъу» **Жылкыбайланы Аминады** (@rovagenok_amishka). Бююнлюкде аны 3 мингден артыкъ подписчиги барды. Таулу къызчыкъны тюрлю-тюрлю азыкъла жарашдырыгъа сюйгенине кѳпле сейир этедиле.

Аш этиуге къатышып Аминачыкъ 2 жылындан башлагъанды. Шѳндю аны 4 жылчыгъы толгъанды. Кеси да Нальчикни 34 сабий садына жорюйдю.

Неден да бек ол тылыны сюеди. Хар сабийча, къызчыкъ аны бла кюрешиуден зауукълукъ табады. Шимал Кавказда бек жаш фудблоггерге къонакъгъа кѳп болмай НТВ канал да келген эди.

Аминаны Инстаграмда страничкасында тюрлю-тюрлю азыкъланы жарашдырыуну амаллары кѳргюзтюледиле. Аланы къалай жарашдырыгъа кереклисин гитче къызчыкъ арымай-

талмай ангылатады. Видеороликке къарагъанла сабийни хунерлигине сейирсинедиле.

Биз барыбыз да кѳрген хазыр роликке дери болум а къалайды? Сѳзсюз, Амина кеси, тѳгерек-баш да ун жугъу боладыла. Ызы бла уа аны жуундурургъа да керек болады. Сора сѳемкала андан ары бардырыладыла.

Неден да бег'а къызчыкъ хычинле этерге сюеди. Тугулчукъланы жарашдырып, тылыгъа жыйып жазыу анга бек хычыуунду.

Дагъыда Аминачыкъ тепсерге бек сюеди эм жууукъ заманда аны бла да кюрешип башларгъа деп турады. Жанатайланы Иренаны бек жаратханы себепли, аны сабий коллективинде тепсерге мурат этеди.

Сиз да, багъалы жашчыкъла бла къызчыкъла, Инстаграмда Аминачыкъны страницасын табып, анга жазылыргъа унутмагъыз.

Таппасханланы Аминат.

КИМ ЖАШАЙДЫ АГЪАЧДА?

*Жюн гулмакчыкъ,
Узункъулакчыкъ,
Терк-терк чабады,
Быхычыкъ къабады, –*

ол неди? Хау, ол къоянчыкъды. Сиз бу жумушакъ, суйдюмлю, жаныуарчыкъны кѣп кере да кѣрген болурсуз. Аны юсюнден жомакъла, таурухла да эрттеден жорюдюле. Сѣзсюз, аладан кѣбюсюн сиз да эшитгенсиз. Бусагъатда мен сизге айтыргъа суйген жомакъны уа мен гитче заманымда биринчи устазымдан эшитгенем. Аны ауазы эсимден кетмей, бюгюн да, сабийлигими узакъдан келген ауазыча, къулагъыма келгенлей турады.

Эртте-эртте бир узакъ элни агъахача жууукъ къыйырында, эски гытычыкъда бир къарт амма жашап болгъанды. Аны биргесине уа – ариу туудукъчугъу, печь артында жугъур тауукъчугъу, тешике да – дугъумкѣз чычханчыгъы. Ала, бир бирин билип, зауукъ жашай эдиле.

Бир жол тѣртюсю да: амма уллу челекле бла, къызчыкъ гитчерекчикле бла, тауукъчукънукъула да къызчыкъны челеклеринден аз гитчерекле, чычханчыкъныкъыла уа – оймакъ тенгли бирчикле, – шауданнга тебиредиле.

Суу да алып, ызларына къайтып келе тургъанларынлай, агъач алма терекни тюбюнде жукълап тургъан къоянчыкъны кѣрдюле. Уллу кѣллю къоянчыкъгъа айып этип, этмей а – алайлай бѣрю келип къалса! – алайдан озуп кетдиле.

Къоянчыкъ аумасында солуй тургъан терекни бутагъында жангызлай тагъылып тургъан къып-къызыл алмачыгъ а, эснеген да эте:

– Былай тагъылып тургъандан нечик эрикгенме, жерге бир тюшсем эди. Бир аяз да урмайды да, – деп, ол сакъышны этер-этмез, сиркиу желчик жетип, терекни бутакъларын силкиндирди. Алмачыкъ, къыллыучада учханча, ары-бери силкине кетди да, бутакъдан юзюлюп, къоянны тюз да бурунчугъуна тийди. Асыры элгенгенден, жукъусу иги аязмагъан къоянчыкъ:

– Оу, кюнюм! Уучула! Бѣрю! – деп, секирип къопду да, аягъы басханны кѣзю кѣрмей, жаяу жолчукъ бла энишге атылды. Къача барып, суудан къайтып бара тургъанланы тенгине жетгенлей, амманы аякъ тюбюне чырмалып, аны къызчыкъны юсюне аудурду. Къызчыкъ тауукъну юсюне, тауукъ да чычханчыкъны юсюне жыгъылдыла. Барысыны да челеклери аууп, суулары тѣгюлдю. Не болуп къалгъанын иги ангылаялмай, хахайдан къыра, тѣртюсю да гытыларына къалай жетгенлерин да билмей жетдиле.

Амма, жюрегинден тутуп, тапчанына ауду да:

– Кѣрдюгюзмю ол зауаллы затны? Ол, ишексиз, айыу эди, айыу! – деди.

Туудукъчугъу, аммасына къысылып:

– Аздан ашап къоя эди да! – деди, жюрексиннгенин тыялмай.

Жугъур тауукъчукъ, печь артындан, къарап:

– Ол тот бетлиге кѡабын болуп кѡала эдим да, – деди, атын айтыргѡа кѡлю бармай, ол «сейирлик» затны тюлкю сунуп.

Чычханчыкѡ да, харип, тешигини бек теренине кѡутулуп:

– Ох, анасы! Ол кѡзле да, ол мыйыкѡла да неге ушай эдиле?! Кики-киштикни быллай мазаллысын а мынга дери би-би-бир да кѡрмегенем! – деди. «Жигит» кѡоянчыкѡ, улѡкѡу котурну тюбюнден, уллуракѡ да кѡычырып:

– Ой, сизни не уа, аман уучула! Мени ол сиз кѡоркѡутуучуладанмы сунган эдигиз? – деди, кѡкюрекчигин кѡбарып... Иш ол сунганча болмагѡанын ангылагѡанында: «Эштада, сагѡыракѡ болургѡа уа керек болур дейме...» – деди сагѡышлы, эки узун кѡулакѡчыгѡын да энишге бошлап.

«Кѡоркѡгѡан кѡз кѡош-кѡош кѡрюр», – деген сѡз да, баям, халкѡда быллай бир затдан айтылгѡан болур эди.

*Бу минчакъды,
Бу – жюзюк.
Бу бурчакъды,
Бу – жюзюм.*

*Бу быхыды,
Бу – сохан.
Бу быкъыды,
Бу – сахан.*

*Бу уа топду,
Бу уа топду,
Ичинде жугъу да жокъду,
Жокъ эсе да – токъду.
Тлокъду!*

БЕГИЙПАНЫ Абдуллах

СЁЗБЕР

	1		2		3		4	
5					6			
			7					
8		9				10		11
12	13					14	15	
			16		17			
18					19			
			20					

ЭНИНЕ: 2. Къонакъ келсе, ол да келир. 5. Жангы келген сабийлеге школда не зат танытадыла? 6. Огъары Малкъарда къаланы аты. 7. Айраны болмагъан аны ичер. 8. Патчахны бёркю.

10. Къышлыгъын этер. 12. Къазанны тюбюн да, жетген сакъалны да алай эт дерле. 14. Ата-бабаларыбыз Сирия къыралны атына алай айтып болгъандыла. 16. Ол да юзmezди. 18. Жуукъ. 19. Ат жерни сала туруп тартырла. 20. Ол да ханды.

ЁРЕСИНЕ: 1. Гыржынны аны ичинде биширирле. 2. Къонакъгъа, аш бермесенг да, аны бер дейди нарт сёз. 3. Эртте тургъанны эркек аты не табар? 4. Узунлукъну аякъ бла ёнчелеселе – атлам, къол бла ёнчелеселе уа – ... не дейдиле? 8. Ач къарынны билmez. 9. Окулду – къан бюркдю. 10. Бара-бара тюзелир. 11. Ол сёз орусча «дауур» дегенни билдиреди, бизнича уа «шош» дегенни. 13. Кёбюсюнде жауун жауса басар. 15. Аны ашарла. 16. Уясында нени кёрсе, учханында аны этер. 17. «Санга уа тап тутдурду!» дегенча бир сёздю ол да.

6-чы санында (2018) басмаланган
СЁЗБЕРНИ ЖАУАБЫ

ЭНИНЕ: 4. Аркъау. 5. Бир. 7. Мал. 9. Кичибалыкъ. 10. Кеч. 12. Къыш. 13. Ахыры.

ЁРЕСИНЕ: 1. Къар. 2. Акъылбалыкъ. 3. Къум. 6. Игиле. 8. Акъылы. 11. Чам. 12. Къыз.

Ежемесячный литературно-художественный журнал для детей
«НЮР» («Свет»)
№ 7–2018 г.

Выходит
с января 1982 года
На балкарском языке

Учредитель:
Государственное казённое учреждение
Кабардино-Балкарской Республики «КБР–Медиа»

И.о. главного редактора
А. А. САБАНЧИЕВА

Редколлегия:
А. БЕГИЕВ
М. БЕШПАЕВ
Т. БИТТИРОВА
Ж. ГУЗЕЕВ
Ф. МАМАЕВА
А. МИШАЕВА
М. ОЛЬМЕЗОВ

Оформление
И. АККИЗОВОЙ

Компьютерный набор и вёрстка
А. БОЗИЕВОЙ

Свидетельство о регистрации
ПИ № ТУ07 - 00124 от 11.01.2018 г.
Управление Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по КБР.

Подписано в печать
06.07. 2018 г.

Выход в свет
30.07. 2018 г.

Формат 60x90 1/8

Бумага мелованная

Гарнитура литературная
журнальная рубленая

Печать офсетная

Усл. кр.-отт. 8.
Усл. печ. л. 2.
Уч.-изд. л. 2,7.

Тираж 2142 экз.
Заказ № 202
Индекс 73908

Стоимость одного номера по подписке через ФГУП «Почта Россия» – 13,87 руб.; за 6 месяцев – 83,22 руб.

Адрес редакции: 360017,
г. Нальчик, пр. Ленина, 5.
Тел.: 42-37-27; 42-14-19.
aripa.sabanchieva@mail.ru

Адрес издателя: 360017
г. Нальчик, пр. Ленина, 5.
ГКУ «КБР–Медиа».
Дом печати.

Отпечатано в типографии
ООО «Тетраграф»
360000, КБР, г. Нальчик,
пр. Ленина, 33

Отпечатано в полном соответствии с качеством предоставленного электронного оригинал-макета.

*Сенде – жылыуу ана ёшюнню,
Жерими кырдык ийиси сенде,
Тазалыгы ана сютюню,
Кёгет жангылыгы – сёзлерингде.*

Къулийланы Къайсын.

Ана тил! Малкъар тил! Нечик татлы эм жууукъ сёзледиле. Бу сёзле бизни жашауну жарыкъ дунясына келтиредиле. Бизни сёлешген тилибизде не къадар жылыулукъ, эсеплик, хычыуунлукъ барды! Татлы, таза, сейирлик тилибизде:

*«Тили жокъну – сыйы жокъ,
Сыйы жокъну – кюню жокъ», –
деп, бошдан айтылган болмаз.*

Тилибиз бизни байлыгыбызды, къууанчыбыз, ёхтемлигибиз, кюнчюбюз, жашау къыйматыбыз. Дунягъа жаратылган кюнчюбюзден башлап, биринчи сёзлени аналарыбыздан ана тилибизде эшитгенбиз. Жылыулукъ бере, ана татлы жырын бешик эхчей жырлагъанды.

Жер башында кёп миллетли адамла жашайдыла, аланы барын да бирикдирген ана тиллериди. Жерибизден юзюлюк, тилибиз тутулуп, къолубуз-аягыбыз байланып тургъаныбызда да, бизни халкъыбыз тилин тас этмегенди. Таулу миллет кёчгюнчюлюкню ачы жылларында тёрелерин, намысын да сакълаялгъанды. Бу нарт сёз да тюшеди эсима:

Тилсиз миллет – жокъ болур.

Малкъар жазыучула тилибизни тазалыгын, ариулугъун кеслерини назмуларында битеу дунягъа эшитдиргендиле. Назму уа адамны жашауунда энчи жерни алады. Адамны тил байлыгы анга айтырыгъын ариу, шатык айтыргъа болушады. Сёзлени кесинги ана тилинге окъусанг, аладан жарыкъ урады, жүрекге асыу болады.

АКШАЯКЛАНЫ *Азрет,*
9-чу классны окъуучусу.

